

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau Resum executiu

Títol: Els conflictes generacionals de les famílies musulmanes catalanes

Autors: Mireia Riera Madurga i Aaron Giménez Cortés

Tutor: Salvador Cardús i Ros

Data: 20/05/2021

Grau en: Sociologia

Com és ben sabut, les maneres de fer, de pensar i de sentir de cada membre d'una societat s'adquireixen a través del procés de socialització. En un context de realitat homogènia és relativament fàcil transmetre dites disposicions a la següent generació com a única possibilitat viable i, per tant, com a quelcom "natural". No obstant, si canviem d'escenari i ens situem en un context on la realitat és heterogènia, és a dir, un entorn on no existeix un precepte exclusiu a transferir, pot alterar de manera significativa l'adquisició de les disposicions en qüestió, ja que tindràs més opcions i hauràs d'escollir.

Seguint aquesta línia, sorgeix la curiositat sociològica de preguntar-nos què passa quan hi ha un canvi de contextos tan diferents i, encara més, què passa en cas que es quedin en el nou context i tinguin descendència. En qualsevol cas, es tracta d'una curiositat àmpliament estudiada. Ara bé, els qüestionaments que afloren respecte de com adquireixen les disposicions esmentades aquesta descendència és (encara) un terreny poc explotat.

Per a tal efecte, s'ha pres l'adhesió de les pràctiques religioses en adolescents nascuts/es a Catalunya amb pares/mares d'origen marroquí com a objecte d'estudi. És a dir, l'objectiu d'aquesta recerca rau en copsar la manifestació d'una possible col·lisió en la transmissió de pertinença religiosa quan varien les condicions de socialització, passant d'un context (aparentment) homogeni, el Marroc, a un d'heterogeneïtat que, alhora, és altament secular (Catalunya). I, en cas que es produeixi, veure com es manifesta.

Ras i curt, es mirarà de respondre a la pregunta de: *Com es manifesta, en un entorn altament secularitzat, el conflicte generacional respecte de la identitat religiosa en els musulmans/es nascuts fora de Catalunya i els seus fills i filles nascuts aquí i quins efectes i/o resultats genera?*

Així les coses, conceptes com *Islam, identitat religiosa, estranger, socialització dual o conflicte generacional* donaran forma al marc teòric o estat de la qüestió. A grans trets, el que cal destacar és que partim que

- La transmissió de la fe i pràctiques qüestionada serà la religió musulmana, que és la majoritària al Marroc.
- Les societats són dinàmiques i, per tant, canviants; i aquests canvis es manifesten en un encontre de maneres de pensar, de fer i de sentir entre pares/mares i fills/es. Per tant, els conflictes generacionals són inherents a totes les societats. Tanmateix, això no vol dir que *conflicte* suposi quelcom negatiu. De fet, podríem dir que els conflictes generacionals són *canvi social* en plena acció. És a dir, quan parlem de *conflicte* ens referim a aquestes diferències entre uns i altres, sense connotacions afegides.
- Els nois i les noies que estan en plena adolescència tenen els conflictes identitaris propis d'aquesta etapa.
- Quan un marroquí/a s'instal·la a Catalunya experimenta una resocialització, en termes de Berger i Luckmann, en tant que canvi de context social. En canvi, els fills i filles

d'aquests/es poden experimentar una diferència entre les maneres de fer, pensar i sentir de casa i l'escola especialitzada en àrab i l'Alcorà; i de la resta d'agents socialitzadors (escola, grups d'iguals, mitjans de comunicació catalans...) durant el propi estadi conegut com a socialització primària. Aquest últim cas, respondria a la socialització dual de la que estem parlant.

La perspectiva teòrica de la qual parteix la recerca és fenomenologia i l'interaccionisme simbòlic i la metodologia que s'ha cregut més escaient són les entrevistes en profunditat semi-estructurades.

Els perfils tipològics responen, per una banda, a famílies musulmanes provinents del Marroc que tenen fills/es nascuts/es a Catalunya o que han arribat a Catalunya quan tenien 6 anys o menys i que, per tant, han entrat al sistema educatiu obligatori des del principi. I, per altra banda, el que nosaltres hem anomenat "experts/es", val a dir, persones que es dediquen professionalment a temes relacionats amb aquesta recerca.

Respecte del primer perfil tipològic, s'han pogut entrevistar individualment a 4 famílies la composició de les quals suma un total de 13 entrevistes que ens permeten trobar potencials patrons recurrents i fer comparacions sobre els discursos referents a les pràctiques religioses i la transmissió de la fe entre pares i fills, és a dir, entre generacions. L'accés a aquestes famílies ha estat mitjançant el bola de neu. També cal esmentar que, de manera no volguda, totes les famílies entrevistades han arribat a Catalunya mitjançant un procés de re-agrupament familiar i que, per tant, no han viscut una situació traumàtica a l'hora d'arribar al territori català.

El fet que hi apareguin tant homes com dones esdevé d'una importància cabdal per poder incloure la perspectiva de gènere. Ara bé, i reconeixent les limitacions que s'han tingut en l'accés a les unitats d'anàlisi, respecte als pares i mares, s'han pogut entrevistar 4 mares i 2 pares; i, respecte als fills/es, s'han pogut entrevistar a 5 noies i 2 nois, sent un d'ells preadolescent.

Pel que fa al perfil tipològic d' "experts/es", s'han pogut realitzar 5 entrevistes:

- Khadija (mediadora cultural de l'Ajuntament de Terrassa)
- Míriam Hatibi (analista especialitzada en comunicació i escriptora)
- Saïd El Kadaoui (psicoanalista i escriptor)
- Jordi Fàbregas i Hamid (Rector de la parròquia de Can Palet i expresident del Consell Interreligiós, i representant de la Comunitat Musulmana de Terrassa i president del Consell Interreligiós de Terrassa, respectivament).

Els principals resultats eixits de l'anàlisi giren entorn a tres temàtiques enllistades continuació:

- 1) La identitat religiosa i les seves pràctiques
- 2) La confusió entre els termes *cultura* i *religió*
- 3) El conflicte generacional-religiós.

Amb tot, els patrons recurrents que s'han pogut distingir de l'anàlisi de discurs i de contingut de la mostra estudiada, ens permeten concloure que:

- En primer lloc, els/les immigrants provinents del Marroc tendeixen a seguir professant la religió musulmana a Catalunya i s'esforcen per transmetre-la a llur descendència.
- En segon lloc, els pares i mares immigrants s'auto-identifiquen de religió musulmana i de cultura marroquino-catalana. Els fills i filles d'aquests/es també s'auto-identifiquen de religió musulmana, però de cultura catalano-marroquina.
- En tercer i últim lloc, i com a resposta a la nostre pregunta de recerca, es produeixen conflictes generacionals la intensitat dels quals està condicionada per factors contextuals. Tanmateix no són conflictes identitaris sinó els propis de l'adolescència.

Referències bibliogràfiques

- Anders, V. (2020) *Etimología de Identidad*. Recuperat de: <http://etimologias.dechile.net/?identidad>
- Arango, J. (2013). Exceptional in Europe? Spain's experience with immigration and integration. *Migration Policy Institute*.
- Berger, P. L., Luckmann, T. (2019). *La construcción social de la realidad* (Vol. 975). Buenos Aires: Amorrortu.
- Bramon, D. (2016). *L'Islam Avui: alguns aspectes controvertits*. Barcelona: Fragmenta Editorial.
- Caireta, M., i Barbeito, C. (2005). Introducció de conceptes: pau, violència, conflicte. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Campo, T. L. (1998). Aspectes socioculturals de la immigració marroquina a Espanya: la família, l'islam. La segona generació. *Revista Catalana de Seguretat Pública*, 95-105.
- Dassetto, F. (2004). Más allá de lo intercultural: los retos de la co-inclusión: Lo intercultural: entusiasmo, lótopo y eufemismo. *Revista CIDOB d'afers internacionals*, 99-111
- Elías, N., Simmel, G., Schütz, A., i Cacciari, M. (2012). El extranjero. *Sociología del extraño*. Madrid: *Sequitur*.
- El Kadaoui, S. (2020). *Radical(es). Una reflexión sobre la identidad*. Catedral: Barcelona.
- García-Romeral, G. (2011). *L'acomodació de la pràctica religiosa islàmica. Un estudi a través de les pràctiques funeràries a catalunya* (Doctoral dissertation, Universitat Autònoma de Barcelona).
- Griera i Llonch, M., & García-Romeral Moreno, G. (2011). La construcció de l'islam com a objecte de polítiques públiques a Catalunya. *Societat catalana*, 0231-253.

Jiménez, J., Cortés, T. (2020) *Introducción al Islam*. Recuperat de: <http://www.solidaritat.ub.edu/observatori/esp/itinerarios/islam/introislam.htm#inici>

Moreras, J. (2007). *Els imams de Catalunya*. Empúries.

Ortega-Rivera, E., & Solana Solana, A. M. (2015). Migracions a Catalunya: cinc dècades de canvis i continuïtats. *Recerca i immigració VII: migracions dels segles XX i XXI: una mirada candeliàna*, 43-64.

Rodríguez, D. 2007. “Inmigración y modelos de incorporación: contextos, claves de debate y tendencias de futuro. *Documentos CIDOB. Migraciones* 12: 7-41.

Ioé, C. (1993). MARROQUIES EN CATALUNYA: ¿NUEVOS CATALANES?.

Sánchez, B. 2011. “La política migratoria en España. Un análisis de largo plazo”. *Revista Internacional de Sociología* 1: 243-268.

Smith, Zadie. (2001). *Dientes Blancos*. Barcelona: Penguin Random House Grupo Editorial.

Veschi, Benjamin. (2020). *Etimología de conflicto*. Recuperat de: <https://etimologia.com/conflicto/>

Vinyamata, E. (2015). Conflictología. *Revista de paz y conflictos*, 8(1), 9-24.